

קובץ
תוך הנחל

דיבורים נוראים ונפלאים שנאמרו
בשבת קודש פרשת משפטים תש"ע

מפ"ק כ"ק הרה"צ מוהרא"ש שלימ"א

יוצא לאור חודש שבט תשע"א

תוך הנחל

ליל שבת קודש פרשת משפטים ה'תש"ע

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי הפסוק (שמות כ"א), **ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם.**

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, פרשת משפטים היא עיקר גדול בחיי האדם, כי הפרשה מלמדת אותנו את כל הדינים והמשפטים בין אדם לחבירו, שהם עיקריים גדולים בתורה, והוא אחד מן שלשה עמודים שהעולם עומד עליהם, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (אבות פרק א'), על שלשה דברים העולם עומד, על הדין ועל האמת ועל השלום, שנאמר (זכריה ח) אמת ומשפט שלום שפמו בשעריכם, וכבר בפסוק ראשון של הפרשה מרומזת התנהגותו הרצויה של דין אמת שעוסק בדיני ממונות, שצריך לעשות שלום בין איש לבין רעהו, ולהעמיד המשפט על תלו, וכמובא בעל המורים (פסוק א'), **ואלה - נומריקון ו'חייב א'דם ל'חקור ה'דין, המשפטים - נומריקון ה'דין מ'צווה ש'יעשה פ'שרה מ'רם י'עשה מ'שפט, אשר - נומריקון א'ם ש'ניהם ר'וצים, תשים - נומריקון ת'שמע ש'ניהם י'חד מ'דברים, לפניהם - נומריקון ל'א פ'ני נ'דיב י'הדר, ה'תנכר מ'הם, עיין שם, כי אלו הדברים הם יסודות עיקריים בדינים ומשפטים שבין אדם לחבירו, כי הדין מחוייב לחקור הדין היטב, ולהיות מתון בדין לא לעוות אותו, חס ושלום, והמצוה הכי גדולה היא לעשות פשרה, שישכימו שני הצדדים מרצונם הטוב להתפשר ביניהם, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (פנהדרק ז:), איזהו משפט שיש בו צדקה הוי אומר זה ביצוע, היינו פשרה, אבל הדין צריך לשמור מאד לשמוע את שני הצדדים כאחד, ולא לשמוע בעל דין אחד בלא חבירו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (פנהדרק ז:), על הפסוק (דברים א') שמוע בין אחיכם ושפמתם, אוהרה לבית דין שלא ישמע דברי בעל דין קודם שיבא בעל דין חבירו, כי זה עון חמור מאד הגורם עיוות הדין, וכמו ששכיח מאד בעוונותינו הרבים, שדיינים שומעים צד אחד מן התובעים, ונדמה להם שפסק דין הוא פשוט, ואינם רוצים אפילו לשמוע הצד השני, וזה עוון פלילי, רחמנא ליצלן, ועל אלה וכווצא בהם אמרו חכמינו הקדושים (שבת קל"ט.) אם ראית דור שצרות רבות באות עליו, צא וברוק בדיני ישראל שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל, כי זה היסוד הראשון בדין ומשפט אמת, לשמוע שני הצדדים כאחד, ולא לישא פנים לא לעשיר לא לעני, רק לשמוע שני הצדדים בהשוואה אחת, וכדברי הבעל המורים הנ"ל, **תשים - נומריקון ת'שמע ש'ניהם י'חד****

מ'דברים, לפנייהם - נוטריקון ל'א פ'ני נ'דיב י'הדר, ה'תנכר מ'הם, ולכן אשרי הזוכה להיות נוהר בדינים ומשפטים כראוי, כי בזה מעמיד העולם על תלו.

והנה בוהר הקדוש (ריש פרשת משפטים) איתא, פתח רבי שמעון ואמר, ואלה המשפטים אשר תשים לפנייהם, תרגום, ואלין דיניא דתסדר קדמיהון, אלין אינון סדורין דגלגולא, דינין דנשמתין דאתדנו כל חד וחד לקבל עונשיה, עיין שם, כי בפרשה זאת מרומזים כל עניני ורזי הגלגול, מאיפוא בא שזה מוזק את זה, וזה תובע את זה, זה נמכר לעבד, וזו נמכרה לאמה וכו', כי כל ענינים אלו קשורים ברזי גלגולי נפשות, שהקדוש ברוך הוא מסבב עם כל אחד כפי מה שחמא ופנם בגלגול הקודם, שיבוא לתיקונו, ויש המון סיפורים מגדולי הצדיקים מהאריז"ל ומהבעל שם טוב הקדוש זי"ע ומעוד צדיקים, שעסקו בתיקוני נשמות שבאו בגלגול, כי הוא חסד גדול לתקן את הנפש המגולגלת, וכמו שפעם אמר רביז"ל, שעונש הגלגול, הוא העונש הכי קשה, כי מי יודע לתוך מה יתגלגל, כי יש גלגולים בבהמות, בחיות, בפירות ובעשבים, ויש גלגולים באבנים ובמים, רחמנא ליצלן, ואפילו אם יתגלגל באדם, מי יודע אם יקבל תיקון על ידו או אם יקלקל יותר, רחמנא ליצלן, ורבי חיים וויטאל ז"ל העיד, שבשעה שהאריז"ל הלך לקבל שבת בשדה, היו עומדות על האילנות אלפי נשמות שהמתינו לתיקונן, ופעם הלך הבעל שם טוב הקדוש זי"ע לתוך היער להתבודד כדרכו, והלך כמה שעות בתוך היער בדביקות גדולה, עד שתעה בתוך היער ולא ידע איך לצאת, והבין הבעל שם טוב הקדוש זי"ע שהכל בהשגחה פרמית מאת השם יתברך, ובוודאי יש לו מה לתקן בתוך היער, ופתאום הגיע ליד נחל קמץ עם מים, ובתוכו היתה צפרדע גדולה שאין רואים ביישוב צפרדע גדולה כזו, והצפרדע קרקרה וצעקה מאד לפני הבעל שם טוב זי"ע בקולות משונים, והבין הבעל שם טוב זי"ע מתוך צעקותיה שמחכה על תיקון, ושאל אותה הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, מה קלקלת ואיך הגעת לכאן? וענתה לו הצפרדע שהיתה בעולם לפני שמונה מאות שנה, והיתה נשמת תלמיד חכם גדול, אבל ולול מאד במצות נטילת ידים עד שעשה ליצנות ממנה רחמנא ליצלן, והיה חומא ומחמיא את הרבים, כי היה דורש ברבים נגד מצות נטילת ידים רחמנא ליצלן, ועונשו היה שיתגלגל בצפרדע היושבת על יד המים, במקום שאין בני אדם מגיעים לשם, ושאל אותה הבעל שם טוב זי"ע, הלא היה האריז"ל בעולם לפני כמה מאות שנה, ולמה לא הלכת אליו לתיקון, וענתה לו, מחמת שהיה חומא ומחמיא את הרבים, נגזר עליו שישב במקום נדח ומרוחק מבני אדם, ולא היה יכול להגיע להאריז"ל לתיקון, אבל עכשיו שהגיע לכאן הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, אנא ירחם עליו ויעסק בתיקונו, ולקח הבעל שם טוב הקדוש זי"ע ספל של מים מן הנהר, ועשה עליו ברכת שהכל בכוונה גדולה ושתה מן המים, ואחר כך רחץ ידיו על הצפרדע, ופתאום מתה הצפרדע, ויצאה ממנה הנפש המגולגלת וקיבלה תיקונה.

והנה עיקר עונש הגילגול בא על מי שפגם בעבירות שבין אדם לחבירו, כי בעוונות שבין אדם למקום מועילה תשובה, וגם יסורים ויום המיתה מכפר, אבל בעוונות שבין אדם לחבירו אין מועילה תשובה עד שירצה את חבירו, ואם לא רצה את חבירו, צריך להתגלגל עוד הפעם לתקן מה שחטא כנגדו, רחמנא ליציל, ולכן דייקא בפרשת משפטים, שכל עיקרה בנויה ומיוסדת על המשפטים והדינים שבין אדם לחבירו, שם מבואר בוזהר הקדוש כל עניני ורזי הגלגול, כי במצוות האלה צריכים להזהר ביותר לתקן אותן בחיים חיותו, כדי שלא יצטרך להתגלגל מחמתן חס ושלום.

וסיפר מוהרא"ש ג"י, שפעם ביקש הרב הקדוש המגיד ממעזריטש זי"ע מרבו הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, שיסביר לו פשט בדברי הוזהר הנ"ל "אילן אינון סידורין דגלגולא", מהו ענין סודות הגלגול, ואמר לו רבו הקדוש, שיסע לאיזה יער שיש שם אילן ומעיין תחתיו, ויחביא עצמו על ההר ממול האילן, ויחכה מאחורי איזה אבן, ויראה מה שנעשה, אבל לא יקום ממקומו ולא יגיד שום דבר עד שיעבור היום, ואז יחזור לכאן, ואז יסביר לו את כל מה שראה, וכן עשה המגיד הקדוש זי"ע, שנסע תיכף ומיד ליער הנ"ל, ומצא את האילן והמעין, והחביא עצמו מאחורי איזו אבן גדולה על ההר ממול המקום ההוא, שמשם יכולים לראות כל הנעשה שם, ופתאום ראה איך שהגיע שר גדול על סוס מזוין, והיה עיף ויגע, וישב תחת האילן, ואכל, שתה והפיג את חוס גופו במי המעיין הצוננים, ונסע לדרכו, אבל בפוזותו שכח שם ארנק מלא מעות, אחר קצת זמן הגיע לשם עוד איש אחר, וגם הוא הניח עצמו לפוש שם, ופתאום רואה שמונה שם ארנק מלא מעות, ושמה מאד ולקחם לעצמו והלך לדרכו, אחר קצת זמן בא לשם איש עני ונכה רוח, והיה גם כן עיף ויגע, וישב תחת אותו אילן ואכל לחמו היבש ושתה מן המעיין, והניח עצמו לישון קצת, ולפתע בא בחזרה אותו שר ששכח את הארנק והעיר את העני משנתו ושאל אותו, איזה הארנק שלי? והעני לא ידע מה הוא מדבר, ואמר שלא ראה שום ארנק ושום מעות, והתחיל הלה להכותו מכות רצה, עד זוב דם, וצעק שיחזיר לו המעות, אבל העני אומר שאינו יודע כלום, עד שראה השר שאין לו מה לעשות עמו, ועזב אותו מתבוסס בדמו, וכל זה ראה המגיד הקדוש זי"ע ממושבו מאחורי האבן, אבל לא היה רשאי לומר שום דבר כפקודת רבו, ובינתיים הגיעה השעה שאמר לו רבו לחזור אליו, וחזר אל הבעל שם טוב זי"ע, וסיפר לו כל מה שראה, ואמר לו הבעל שם טוב זי"ע, כל מה שראית הוא "סוד הגלגול", ובוה תבין פירוש הוזהר "אילן אינון סידורין דגלגולא", הנה איש הראשון שהוא השר שרכב על הסוס, היה חייב בגלגול ראשון לאיש השני, סך כסף מסויים, שהוא בדיוק הסך שהיה בתוך הארנק שאבד, אבל לא רצה לשלם לו, ובאו לדין תורה לפני רב ודיין, שהוא האיש השלישי, ונתן לו הראשון שוחד, ולא עיין הרב היטב בדינו, ופסק לטובת הראשון, וממילא לא שילם לשני את המעות, ולכן עתה בגלגול זה שילם הראשון לשני את הובו על ידי שאבד את הארנק שלו, והשני שהיה בעל חובו מצא אותו, והרב והדיין

שקיבל השוחד, ולא פסק כהוגן, עכשיו קיבל עונשו שנעשה עני, וקיבל מכות רצח מהאיש הראשון שנתן לו השוחד, נמצא שהכל ביושר ובחשבון צדק, וזהו ביאור דברי הוזהר "דין רזא וסידורין דגלגולא", כי הקדוש ברוך הוא מסבב סיבות שסוף כל סוף יתוקן הכל על ידי סודי ורזי הגלגל.

וסיים מוהרא"ש נ"י, שעל כן לא כדאי לצער בן אדם בזה העולם, ולא לקחת ממנו ממון, כי אם מצערים בן אדם, או לוקחים ממנו ממון, ואין מבקשים ממנו מחילה, יש עונשים קשים ומרים בעיני הגלגול, וסוף כל סוף הקדוש ברוך הוא יגבה את שלו, והקדוש ברוך הוא יזכנו להיות נשמרים מכל רע תמיד, ונזכה לחזור בתשובה שלמה לפניו יתברך, ולעלות ולהכלל בו יתברך לגמרי, מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת משפטים ה'תש"ע

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקומי מוהר"ן חלק א' סי' ער"ב המדבר ממעלת כל יום ויום, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, כתיב (תהלים צ"ה) היום אם בקולו תשמעו, זה כלל גדול בעבודת השם, שלא ישים לנגד עיניו כי אם אותו היום, הן בעסק פרנסה והצמרכותו, צריך שלא יחשוב מיום לחבירו כמוכא בספרים, וכן בעבודתו יתברך לא ישים לנגד עיניו כי אם אותו היום ואותו השעה, כי כשרוצין ליכנס בעבודת ה', נדמה להאדם כאלו הוא משא כבד, ואי אפשר לו לישא משא כבד כזו, אבל כשיחשוב שאין לו רק אותו היום, לא יהיה לו משא כלל, וגם שלא ידחה את עצמו מיום ליום, לאמר מחר אתחיל, מחר אתפלא בכונה ובכח כראוי, וכיוצא בזה בשאר העבודות, כי אין לאדם בעולמו כי אם אותו היום ואותו השעה שעומד בו, כי יום המחרת הוא עולם אחר לגמרי, היום אם בקולו תשמעו, 'היום' דיקא, והבן: עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש ג"י, כי הגה רביז"ל מגלה בתורה זו, את מעלת כל יום ויום, שהוא מתנה מאת הקדוש ברוך הוא, שהשם יתברך נותן "יום" לאדם במתנה, כדי שימלא אותו עם כל טוב אמיתי ונצחי, ויזכה על ידו לחיי נצח, כי כל יום ויום הוא כמו "דור" שלם, וכמו שאומרים חכמינו הקדושים (קהלת רבה פרשה א' ה'), על הפסוק (קהלת א') דור הולך ודור בא, כל יום הוא דור שלם, נולדו בו ששים רבוא, ומתו בו ששים רבוא, עיין שם, ויש יכולת ביד אדם למלאות כל יום עם תורה, תפילה, מצוות ומעשים טובים כמו בדור שלם, כי התורה והמצוות הן חיים רוחניים, וכשארם ממלא היום עמן, נחשב כאילו הקים דור שלם, ויזכה על ידו לחיי נצח, ולכן על האדם להסתכל תמיד רק על "היום" הזה, ולחשוב: "במה אני יכול למלאות אותו?!" וישתדל בכל כוחו לחטוף הרבה נקודות טובות מקדושת יהדותו, הן בלימוד התורה שיעורין כסדרן: מקרא, משנה, גמרא, מדרש, והן בעבודת התפילה, להתפלל את שלשת התפילות בבית הכנסת ובמנין דייקא, ולפרש שיחתו לפני השם יתברך בתמימות ובפשימות גמורה, והן במצוות מעשיות, לעשות מצוות ומעשים טובים כפי יכולתו, ואז ימלא כל יום עם אוצרות מלאים של רוחניות אלוקות, ויהיו לו לקרן נפלא לחיי עולם הבא.

וגם לאידך גיסא, אם התגבר יצרו של אדם עליו באיזה יום, והכשיל אותו באיזה חטא ועוון חס ושלום, ישתדל מאד לעשות תשובה באותו יום, ולא לדחות אותו ליום המחרת, כי באותו היום קל יותר לזכור מה שעשה ולעשות תשובה, וכמו שכתוב (בראשית מ"א) את חטאי אני מזכיר "היום", שבאותו יום קל יותר לזכור כל מה שעשה, ולכן נתקן מהאריו"ל לומר קריאת שמע שעל המטה עם סדר היודי, כי אם אדם מתוודה על עוונותיו לפני שהולך לישון, ומבקש ממנו יתברך סליחה מחילה וכפרה, אזי מוחלין לו על הכל, וזוכה שבליילה עולה נשמתו כשהיא זכה ובהירה, וקונה את אותו "היום" בקנין גמור לחיי עולם הבא, ולכן אשרי מי שמסתכל על כל יום ויום כמו על דור חדש, וממלא אותו עם כל טוב אמיתי ונצחי, כי אז יהיה חיים טובים ומתוקים בזה ובבא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש ג"י את הענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הגה כתיב (שמות כ"ב - כ"ה) **אם חבל תחבול שלמת רעך עד בא השמש תשיבנו לו**, ויש לומר שפסוק זה מלמד אותנו קדושת "היום", ואיך שצריכים להיזהר בו בתכלית הזהירות, לתקן את כל מה שפגם בו לפני שהיום חולף ועובר, שזהו, **אם חבול תחבול שלמת רעך**, ואיתא בספר הקדוש "נועם אלימלך", שהפסוק מרמז לאדם, אם עשית איזו חבלה, שהוא חטא ועון, חס ושלום, **לשלמת רעך**, שהיא הנשמה הקדושה שנתן לך הקדוש ברוך הוא שנקרא 'רעך', אזי **עד בא השמש תשיבנו לו**, היינו שתשתדל לתקן את מה שחטאת באותו היום, ותעשה תשובה לפני שהיום חולף ועובר, כי הכל תלוי באותו היום שאתה עומד בו, וכמו שכתוב "היום אם בקולו תשמעו".

וממשיך הפסוק כי היא כסותו לברדה, היא שמלתו לעורו, שאדם צריך לדעת שרק לימוד התורה, תפילה, מצוות ומעשים טובים הם הכסות והלבוש של נשמתו, ורק על ידם יזכה למלבושים טובים לנשמתו לחיי עולם הבא, וכמו שאומרים חכמינו הקדושים (שבת ק"ב) על הפסוק (ישעיה ג') ובביתי אין לחם ואין שמלה, שאין בידי לא מקרא ולא משנה ולא גמרא, עיין שם, וכן אומר רביז"ל (שחות הר"ץ סי' כ"ג), שיש נשמות בעולם העליון שמונחות ערומות בחוץ, והן צועקות מאד, תנו לנו במה להתכסות, ובאים אצלם ואומרים, הרי לכן מלבושים, והן משיבות, לא! אין אלו מלבושים נצרכים לנו כלל, רק אנו צריכות מצוות ומעשים טובים להתלבש בהם, עיין שם, וזהו "במה ישכב", שאדם צריך תמיד לזכור את יום המיתה, שאז ישכב בקבר, וישאל את עצמו, "במה ישכב", עם מה יהיה לו לשכב בקבר במנוחה נכונה, אם לא עם תורה, תפילה, מצוות ומעשים טובים שעשה בזה העולם, ואף פעם לא תחלש דעתו אם עבר ופגם באיזו עבירה, כי תשובה מועילה לכל דבר, ובפרט כשחוזר בתשובה באותו יום לפני שהולך לישון, וצועק ומתחנן להקדוש ברוך הוא שימחל לו, בוודאי אינו זו משם עד שנמחל לו הכל, כי הקדוש ברוך הוא אל רחום וחנון, וחפיץ בתשובה יותר מן הכל, שזהו והיה כי יצעק אלי, שאם אדם יצעק אל הקדוש ברוך הוא ויבקש מחילה וסליחה וכפרה, ושמעתי כי חנון אני, שבוודאי ימחל לו הקדוש ברוך הוא, כי הוא יתברך מלא רחמים. הקדוש ברוך הוא יזכנו לשמור מאד על כל יום ויום שלנו, ונוכה למלאותם עם הרבה טוב אמיתי ונצחי, עד שנוכה לעלות ולהיכלל בו יתברך לגמרי, מעתה ועד עולם אמן ואמן.

